STRESZCZENIE

Rak endometrium jest jednym z najczęściej występujących nowotworów złośliwych narządu rodnego i cechuje się ciągle wzrastającą zachorowalnością. Wczesne rozpoznanie raka wpływa na lepszą skuteczność leczenia i dłuższe przeżycie chorych, dlatego też obecnie poszukuje się nowych metod diagnostycznych, np. biomarkerów, w tym metaloproteinaz (MMPs), które pozwoliłyby na skuteczniejszą diagnostykę tego typu nowotworu.

Badania naukowe wskazują, iż procesy patologiczne związane z progresją guza i przerzutami są ściśle związane z aktywnością MMPs, które są ważnymi czynnikami zaangażowanymi w kształtowanie mikrośrodowiska nowotworu, a tym samym stymulują postęp choroby i rozwój przerzutów odległych. Zaobserwowano, iż ekspresja matrylizyn i stromielizyn ulega zwiększeniu w złośliwych zmianach nowotworowych narządu rodnego.

Celem pracy była ocena stężenia i przydatności diagnostycznej wybranych matrylizyn (MMP-7, MMP-26) i stromielizyn (MMP-3 i MMP-10) jako potencjalnych biomarkerów nowotworowych u chorych na raka endometrium.

Do grupy badanej zostały zakwalifikowane kobiety z rozpoznanym rakiem endometrium (*carcinoma endometriaides*), podzielone na grupy w zależności od stopnia zaawansowania nowotworu. Do grup kontrolnych zostały zakwalifikowane kobiety zdrowe oraz pacjentki ze zmianami łagodnymi trzonu macicy (z mięśniakami – *myoma uteri*).

Materiałem do badań było osocze ubogopłytkowe, a stężenie badanych matrylizyn i stromielizyn oznaczano metodą immunoenzymatyczną (ELISA). Marker porównawczy (CA 125) oznaczono metodą chemiluminescencyjną (CMIA). Przydatność diagnostyczną określono w oparciu o czułość i swoistość diagnostyczną oraz wartości predykcyjne wyniku dodatniego i ujemnego, a także moc diagnostyczną badań, którą określono na podstawie pola pod krzywą ROC (AUC).

Zaobserwowano znamiennie wyższe stężenie badanych matrylizyn (MMP-7, MMP-26) i stromielizyny 3 (MMP-3), podobnie jak markera CA 125, w osoczu chorych na raka endometrium w porównaniu z grupami kontrolnymi, co może wskazywać na ich wydzielanie przez komórki nowotworowe. Najwyższą przydatnością diagnostyczną, ocenianą poprzez wskaźniki diagnostyczne oraz moc diagnostyczną badań (funkcja ROC) cechowały się badania matrylizyny 7 (MMP-7), obserwując identyczne i zarazem wysokie wartości w I i II stopniu zaawansowania raka endometrium, a także w łącznej analizie z markerem CA 125. Matrylizyna 7 (MMP-7) może być przydatna w diagnostyce różnicowej pomiędzy chorymi na raka endometrium a chorymi ze zmianami nienowotworowymi.

Uzyskane wyniki badań sugerują przydatność diagnostyczną badanych matrylizyn i stromielizyn w diagnostyce raka endometrium, a zwłaszcza MMP-7 jako przyszłego kandydata na markera nowotworowego.